

Bildande av Rörtjärnskölens naturreservat i Älvdalens kommun

Beslut

Länsstyrelsen i Dalarnas län beslutar med stöd av 7 kap. 4 § i miljöbalken (1998:808) att förklara det område som avgränsats på bifogad karta, bilaga 2, som naturreservat. Reservatets slutliga gränser utmärks i fält.

För att tillgodose syftet med reservatet beslutar Länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken att nedan angivna föreskrifter ska gälla för reservatet (se föreskrifter).

Uppgifter om naturreservatet

Namn	Rörtjärnskölen
Kommun	Älvdalen
Län	Dalarna
Församling/socken	Idre
NVR id	2045769
Natura 2000-beteckning	-
Lägesbeskrivning	Naturreservatet ligger ca 12 km SV om Idre
Naturgeografisk region	33d, förfjällsregion med huvudsakligen nordligt boreal vegetation, undertypen "flack terräng mellan Drevfjället och Långfjället".
Huvudsaklig karaktär	Skogs-myrmosaik
Förvaltare	Länsstyrelsen i Dalarnas län
Fastigheter	Storbo 1:44 (avstyckning från Storbo 1:17) ägare Naturvårdsfonden
Rättigheter	Renskötselrätt föreligger enligt Same-tingets redovisning av rennäringens anspråk.
Lantmäteriärende	W08160
Areal	Total areal: 558,4 ha Landareal: 546,8 ha Produktiv skogsmark nedan gränsen för fjällnära skog: 343,5 ha

Syfte med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att bevara biologisk mångfald och värdefulla naturmiljöer. Områdets naturskogar, som i stor utsträckning är brandpräglade, och andra ingående naturmiljöer samt områdets orörda karaktär med dess ekosystem och biologiska mångfald ska bevaras. Syftet är också att inom ramen för bevarandet av biologisk mångfald och bevarandet av naturmiljöer tillgodose allmänhetens möjligheter till friluftsliv och naturupplevelser i ett storslaget, av människan föga påverkat vildmarksområde.

Syftet ska tillgodoses genom att:

- Skogsmark, myr och övriga naturmiljöer med dess flora och fauna utvecklas fritt.
- De delar av skogsmarken som är präglade av brand brinner i lämpliga intervall.
- Enkla åtgärder vidtas för att underlätta allmänhetens friluftsliv.

Skäl till beslut

Huvuddelen av området äger den naturliga skogens artsammansättning och ekologiska funktion. Området är variationsrikt både vad gäller trädens trädslagsblandning, åldersfördelning och dimensioner. Det finns ställvis mycket död ved i olika dimensioner och nedbrytningsstadier. Stora delar utgörs av äldre brandpräglad tallskog med inslag av barrblandskog som har formats av upprepade skogsbränder. Talldominerade bestånd ger ett ljust intryck med träd i olika generationer, där skogsbrandens betydelse för skogens karaktär framgår. Sammantaget ger detta goda förutsättningar för stor artrikedom både bland växter och bland djur.

För att områdets naturvärden ska bevaras måste det undantas från skogsbruk. Området är också i behov av skötsel genom naturvårdsbränning för att det ska kunna behålla och utveckla skogens brandpräglade kvalitéer, vilka utgör själva kärnan i områdets naturvärden.

Föreskrifter

För att säkerställa syftet med reservatet förordnar Länsstyrelsen att nedan angivna föreskrifter skall gälla. Föreskrifterna gäller utöver vad som gäller enligt lag eller annan författning.

A Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkningar i markägaren och annan sakägares rätt att förfoga över fastighet inom naturreservatet

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att:

1. anordna upplag, gräva, schakta, dika, dämna eller på något sätt skada mark eller vatten,
2. avverka skog och utföra skogsvårdande åtgärd samt att upparbeta och ta bort dött träd eller vindfälle, med följande undantag:
 - Befintliga sikt- och skjutgator får underhållsröjas.
3. gödsla, återföra aska i gödningssyfte eller använda bekämpningsmedel,

4. anlägga mark- eller luftledning, uppföra ny byggnad, mast eller annan anläggning,
 - Vid jaktpass får enklare konstruktion av naturmaterial uppföras.
5. plantera in växter eller djur med följande undantag:
 - Enligt fiskelagen tillståndgiven inplantering av fisk är tillåten.
6. utan Länsstyrelsens tillstånd sprida kalk,
7. framföra motordrivet fordon på barmark, med följande undantag:
 - Uttransport av älg, björn, hjortvilt eller vildsvin får ske med fordon som inte ger skador på mark eller vegetation.
 - För tjänstemän i sjukvårds-, polis- eller räddningsärenden. Insatsen ska omgående anmälas till Länsstyrelsen Dalarna.
8. bedriva jakt med fälla, med följande undantag:
 - Jakt med fällor för att fånga mink.
9. utfodra djur, lägga ut åtel eller vidta andra åtgärder för att locka/samla djur till vissa platser, med följande undantag:
 - att sätta upp saltsten,
 - att lämna den urtagna räntan från älg, rådjur och andra jaktbara arter.
10. upplåta korttidsjakt inom naturreservatet.

B Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § miljöbalken om markägare och annan sakägares skyldighet att tåla visst intrång.

För att tillgodose syftet med naturreservatet förpliktas markägare och innehavare av särskild rätt att tåla att följande anordningar och åtgärder vidtas inom naturreservatet:

1. utmärkning av reservatet, uppsättning av informationstavlor samt anläggning och underhåll av leder och andra anläggningar för friluftslivets behov,
2. skötsel och restaurering genom naturvårdsbränning, inom område som framgår av karta, bilaga 3,
3. undersökningar för uppföljning av skötselplanen och reservatets syfte.

C Ordningsföreskrifter med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken

C-föreskrifterna gäller även markägare och innehavare av särskild rätt då de inte nyttjar sin rätt att bruka marken.

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att:

1. skada växande eller döda – stående eller omkullfallna – träd, stubbar och buskar, med följande undantag:
 - Insamling av löst liggande, mindre, torra grenar och kvistar i syfte att göra upp eld.
2. framföra motordrivet fordon på barmark,

Vidare är det förbjudet att utan länsstyrelsens tillstånd:

3. gräva upp växter, plocka mossor, lavar och vedlevande svampar eller samla in djur (t.ex. insekter) med följande undantag:
 - insamling av bottenfauna får ske.

4. genomföra eller bedriva tävlingar, lägerverksamhet och andra större eller återkommande organiserade arrangemang.

Föreskrifterna enligt 7 kap 30 § ska gälla omedelbart även om de överklagas. De träder i kraft vid datum som framgår i länets författningssamling, ett dokument som trycks i anslutning till det att beslutet är fattat.

Generella undantag från föreskrifter

Ovanstående föreskrifter under A och C utgör inte hinder för förvaltaren, eller den som förvaltaren utser, att utföra de insatser som behövs för reservatets vård och skötsel, och som framgår av föreskrifterna under B. Föreskrifterna ska inte heller utgöra hinder för uppföljning av bevarandemål och åtgärder, eller vid tillsyn. Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för eventuella fiskevårdsåtgärder i Fulan som har prövats enligt relevant lagstiftning.

Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för utövande av de rättigheter som följer av renbetesrätt inom området.

Förtydliganden av föreskrifter

I *punkt A7* regleras terrängkörning. Angående undantaget från föreskriften som handlar om uttransport av vilt ska begreppet ”skador” inte i tolkas lika strikt som ”märken”. Eventuella spår måste dock alltid kunna växa igen under en vegetationssäsong.

Punkt A9 medger att saltsten får sättas ut. Observera att saltsten endast kan transporteras ut vintertid med skoter alternativt bäras ut.

I *punkt A10* förbjuds korttidsjakt. Jaktutövarna ska ha en ingående kunskap om områdets naturvärden/skyddsbehov och vilka hänsyn som behöver tas vad gäller bl.a. jaktens omfattning och utövning. Jaktgäster accepteras endast om de medföljer nyttjanderättsinnehavare – d.v.s. de ska bedriva jakt tillsammans.

I *punkt C3* förbjuds att utan Länsstyrelsens tillstånd gräva upp växter, plocka mossor, lavar och vedlevande svampar, samt att samla in djur. Matsvamp och bär får plockas i reservatet.

Dispens

Länsstyrelsen får enligt 7 kap. 7§ miljöbalken, om det finns särskilda skäl, lämna dispens från meddelade föreskrifter.

Skötselplan och förvaltning av naturreservatet

Länsstyrelsen fastställer härmed skötselplanen, enligt bilaga 3, med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd till miljöbalken.

Naturvårdsförvaltare skall vara Länsstyrelsen i Dalarnas län.

Beskrivning av området

Naturvärden

Rörtjärnskölen utgör ett flackt lågland på drygt 650 meters höjd över havet norr om Knittarnas höjdmassiv. De södra delarna av reservatet höjer sig upp mot Knittarna och når som högst ca 730 m.ö.h. En grov, och bitvis mycket stor- och rikblockig, morän är typisk för området.

Rörtjärnskölen präglas starkt av de mycket magra, näringsfattiga förhållandena. Tallskog av skarp eller torr ristyp dominerar större delen av området. Granskog finns främst i några fuktdrag och sluttningar, då av frisk blåbärstyp. Skogen är endast påverkad av forna tiders dimensionshuggningar och ger idag ett orört intryck med inslag av mycket gamla träd.

Området är rikt på våtmarker, särskilt i de norra, flacka delarna. Här utbreder sig stora fattigkärr, delvis av lösbottentyp.

I området finns rester av mänsklig närvaro i form av en raserad eldpallkoja med stall och dass. I området finns även en stig som utgår från fäboden Knittvallen. Namnet Slåttjärnen i nordvästra delen av området antyder tidigare brukande i form av slåtter.

Markanvändning

I området är den pågående markanvändningen skogsbruk och jakt.

Planeringsbakgrund

Rörtjärnskölen ligger inom ett område där särskilda bestämmelser för hushållning med mark och vatten gäller enligt 4 kap 1 och 2 §§ miljöbalken (riksintresse för rörligt friluftsliv) samt inom område utpekad enligt miljöbalken 4 kap. 6 § (särskilt skyddade vattendrag).

Översiktsplan för kommunens norra del, antagen den 28 september 2009, gäller för området. I planen noteras att Rörtjärnskölen ingår i en skoglig värdestrakt. Skyddet strider inte mot översiktsplanen.

Området ligger inom Idre Nya Samebys totala betesområde och ingår som ”vinterland” i Sametingets redovisning av rennäringens anspråk.

Ärendets handläggning

Rörtjärnskölens särpräglade naturvärden uppmärksammades först i den riksomfattande inventering av skyddsvärda statliga skogar som genomfördes 2003 och publicerades av Naturvårdsverket (rapport 5342).

Naturvårdsverket förvärvade i december 2006 marken från Sveaskog AB.

Beslutsunderlaget har remitterats till berörda sakägare och andra intressenter, varvid följande synpunkter har framförts. Länsstyrelsens syn på frågorna och ev. åtgärd framgår efter tankstreck.

Särna-Idre Fiskevårdsområdesförening noterar med tillfredställelse att det föreslås att provtagning av bottenfauna ska vara tillåtet liksom att framföra snöskoter. Detta är en förutsättning för att nyttja fisket och bör fortsatt vara tillåtet, liksom nyttjande av strand för båtuppläggning. Föreningen kräver vidare ett undantag för enligt fiskelagen tillståndsgiven inplantering av fisk. – Det senare har åtgärdats.

Dalarnas Ornitologiska Förening anser att fågeljakt inte ska tillåtas i skogsreservat, utan menar att dessa bör vara fredade reproduktions- och födoområden. Detta anser föreningen är särskilt angeläget i och med att tre närliggande reservat bildas med en sammanlagd yta om ca 1500 ha. – Länsstyrelsens bedömning är att skogsfågeljakt i nuvarande omfattning har en liten påverkan på fågelstammarna i förhållande till den fluktuation som orsakas av naturliga faktorer, främst väder. Fågeljakten är av stort värde för lokalbefolkningen. Så länge uppföljning inte visar på skadlig inverkan av jakten bör denna kunna fortgå.

Föreningen menar vidare att under föreskrift A7 bör formuleringen vara så att det framgår att dessa fällor får användas då de avses användas för minkjakt. – Formuleringen har justerats i enlighet med detta.

DOF anser slutligen att snöskoteråkning inte bör vara tillåtet med hänvisning till risk för störning, ev. slitage och behov av områden med tystnad. – Länsstyrelsen menar dock att detta område är föga trafikerat av snöskotrar varför behovet inte föreligger. Om uppföljning visar på olägenheter med snöskotertrafik kan förstås en skärpning ske.

Sveriges Geologiska Undersökning har lämnat synpunkter på den geovetenskapliga beskrivningen i skötselplanen. – Dessa synpunkter har arbetats in i texten.

Älvdalens kommun har yttrat sig genom Allmänna utskottet och noterar att beslutet har diskuterats inom Älvdalsdelegationen och att det följer intentionerna inom Drevfjällsprojektet. Kommunen finner därmed att det inte finns något att erinra mot föreslaget beslut.

Idre Nya Sameby anser att renskötselrätt föreligger i området enligt rennäringslagen varför man önskar att detta ska beskrivas som att "renskötselrätt föreligger i området". – Länsstyrelsen tar inte ställning i sakfrågan och förordar en neutralare skrivning: "Renskötselrätt föreligger i området enligt Sametingets redovisning av rennäringsanspråk".

Samebyn önskar vidare att undantagen under föreskrift A7 bör kompletteras med ytterligare ett för färd med terrängfordon i direkt samband med renskötsel. – Länsstyrelsen menar att det generella undantaget från föreskrifterna för rätt att utöva renskötsel innefattar denna möjlighet varför tillägget är överflödigt.

På skötselplanen påpekar samebyn att felaktig tidsperiod för vinterbete har angivits. – Detta är rättat i enlighet med Samebyns uppgift.

Vidare anser Samebyn att naturvårdsbränning i möjligaste mån bör undvikas och att eventuell sådan endast ska beröra ljungmark med obetydlig lavbetäckning samt föregås av samråd med Samebyn. – Länsstyrelsen justerar skötselplanen i enlighet med Samebyns önskemål.

Under rubriken "Rennäring, jakt och fiske" har felaktig period för vinterbete angivits. – Detta har korrigerats. Vidare önskar Samebyn tillägget att inskränkningar ej får ske i rätten att uppföra anläggningar för renskötselns behov, så som ex. stängsel. – Länsstyrelsen menar att det generella undantaget från föreskrifterna som gäller för renskötsel innebär att sådan inskränkning inte föreligger varför ingen ändring krävs.

Motivering

Ett mark- eller vattenområde får av länsstyrelsen eller kommunen förklaras som naturreservat i syfte att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer eller tillgodose behov av områden för friluftslivet. Ett område som behövs för att skydda, återställa, eller nyskapa värdefulla naturmiljöer eller livsmiljöer för skyddsvärda arter får också förklaras som naturreservat, (se 7 kap. 4 § miljöbalken).

Länsstyrelsen gör följande bedömning.

Det föreslagna området har mycket höga naturvärden. Det hyser omfattande arealer av gammal barrskog av högsta naturvårdsvärde omväxlande med opåverkade, vidsträckta myrmarker. Områdets naturvärden är sådana att de kräver ett omfattande och långsiktigt skydd för att bevaras och utvecklas. I och med områdets betydande storlek tillgodoses detta skyddsbehov bäst genom bildande av naturreservat. Beslutet följer de riktlinjer som gäller för Länsstyrelsens prioritering av områdesskydd.

För att skydda och sköta områdets natur- och friluftsvärden fattar Länsstyrelsen beslut om föreskrifter och fastställer en skötselplan. Föreskrifterna behövs för att naturreservatet ska uppnå sitt syfte och områdets naturvärden ska bevaras för framtiden. För de gällande föreskrifterna finns ett antal undantag med främsta syfte att tillgodose allmänna intressen som sjukvårdstransporter, jakt och friluftsliv. Länsstyrelsen bedömer att dessa undantag inte kommer påverka områdets naturvärden i en sådan omfattning att syftet med naturreservatet åsidosätts.

Vid avvägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap. 25 § i miljöbalken bedömer Länsstyrelsen att inskränkningarna i enskilds rätt att använda mark eller vatten inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Beslutet är förenligt med hushållningsbestämmelserna för mark och vattenområden enligt 3 kap. miljöbalken samt den kommunala översiktsplanen.

Ett permanent skydd av Rörtjärnskölen bidrar till uppfyllande av miljömålen Levande skogar, Myllrande våtmarker och Ett rikt växt- och djurliv.

Länsstyrelsen bedömer att de inskränkningar som sker i allmänhetens rätt att färdas och vistas i området är av sådan ringa omfattning att någon konsekvensutredning enligt förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning inte behövs.

Av ovan redovisade skäl och med syfte att bevara biologisk mångfald, vårda, och bevara värdefulla naturmiljöer samt tillgodose behov av områden för friluftsliv anser Länsstyrelsen Dalarna att Rörtjärnskölen ska avsättas som naturreservat.

Upplysningar

Vissa verksamheter och åtgärder kommer med stöd av föreskrifter som fattas i detta beslut enligt 7 kap 5,6 eller 30 §§ miljöbalken, omfattas av dispens eller tillståndskrav. Länsstyrelsen vill påminna om att vissa verksamheter och åtgärder m.m. utöver aktuella föreskrifter *även* kan omfattas av andra bestämmelser i miljöbalken eller av bestämmelser i annan lagstiftning.

Bestämmelserna i skogsvårdslagen och Skogsstyrelsens föreskrifter om bekämpning av skadeinsekter och tillvaratagande av skadad skog gäller ej inom naturreservatet. Det innebär t.ex. att eventuella vindfällan och stormskadad skog ska lämnas orörda.

Uppkommer insektsskador på skog i anslutning till naturreservatet som en följd av att åtgärder för insektsbekämpning inte vidtagits inom reservatet ska frågan om ersättning bedömas enligt skadeståndsrättsliga regler.

Vid spontant uppkommen skogsbrand har markägaren ansvar för bevakning i den utsträckning som har beslutats av räddningsledaren efter avslutad räddningsinsats. Se 3 kap. 9§ i lagen om skydd mot olyckor (2003:778).

Kungörelse

Beslutet kungörs på det sätt som gäller för författningar i allmänhet. Beslutet delges sakägarna enligt sändlista med delgivningskvitto.

Överklagan

Beslutet kan överklagas till Regeringen, Miljö- och energidepartementet, se bilaga 5. (formulär 6).

Detta beslut har fattats av landshövding Ylva Thörn. I den slutliga handläggningen deltog även jurist Sarah Bauer antikvarie Benedict Alexander, planhandläggare Jessica Persson, miljöhandläggare David Lundvall, funktionssamordnare Jemt Anna Eriksson och naturskyddshandläggare Lennart Bratt, den sistnämnde föredragande.

Ylva Thörn

Lennart Bratt

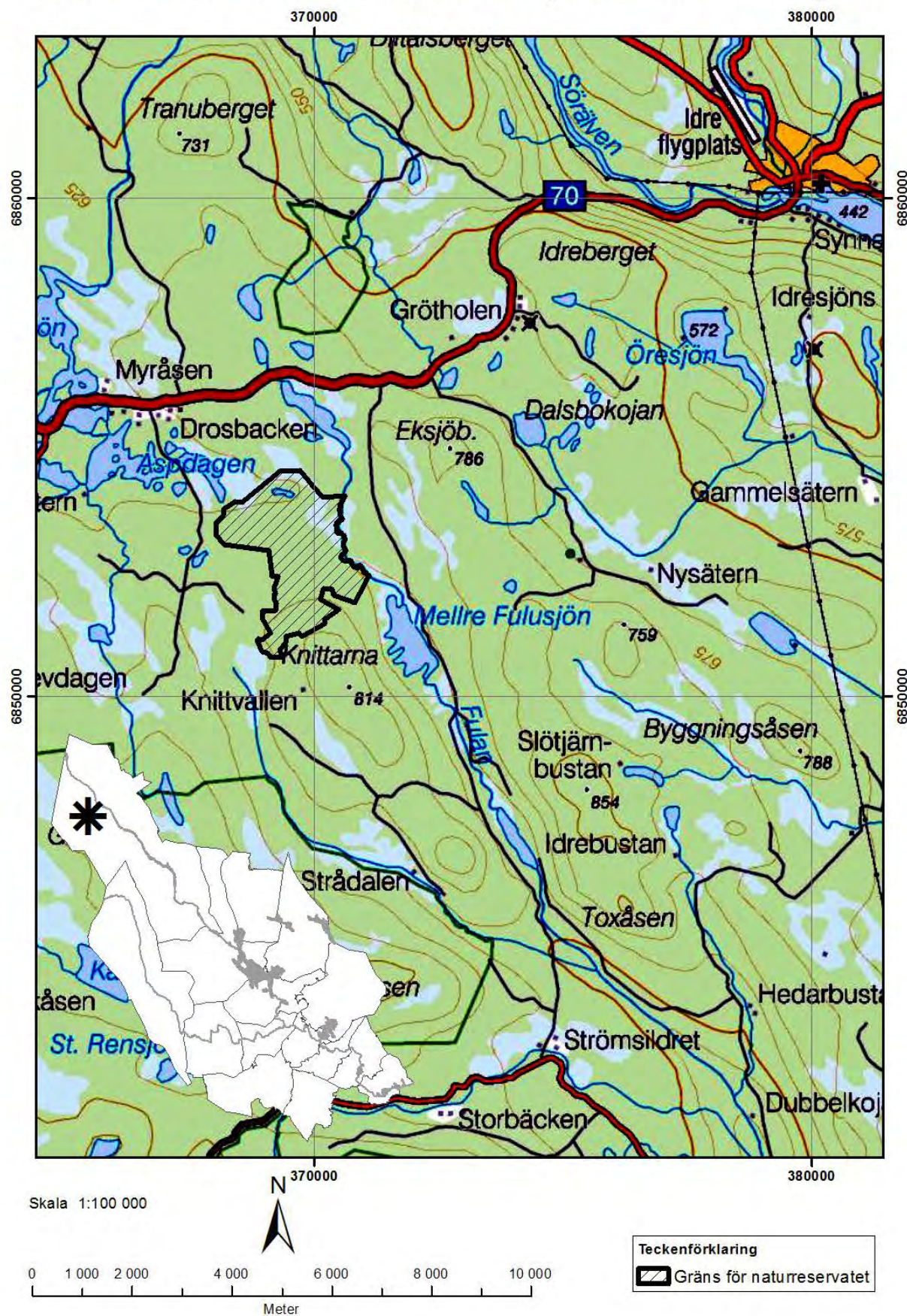
Bilagor:

Bilaga 1	Översiktskarta
Bilaga 2	Beslutskarta
Bilaga 3	Skötselområden och anläggningar
Bilaga 4	Skötselplan
Bilaga 5	Överklagningsformulär (markägare och sakägare)

Sändlista

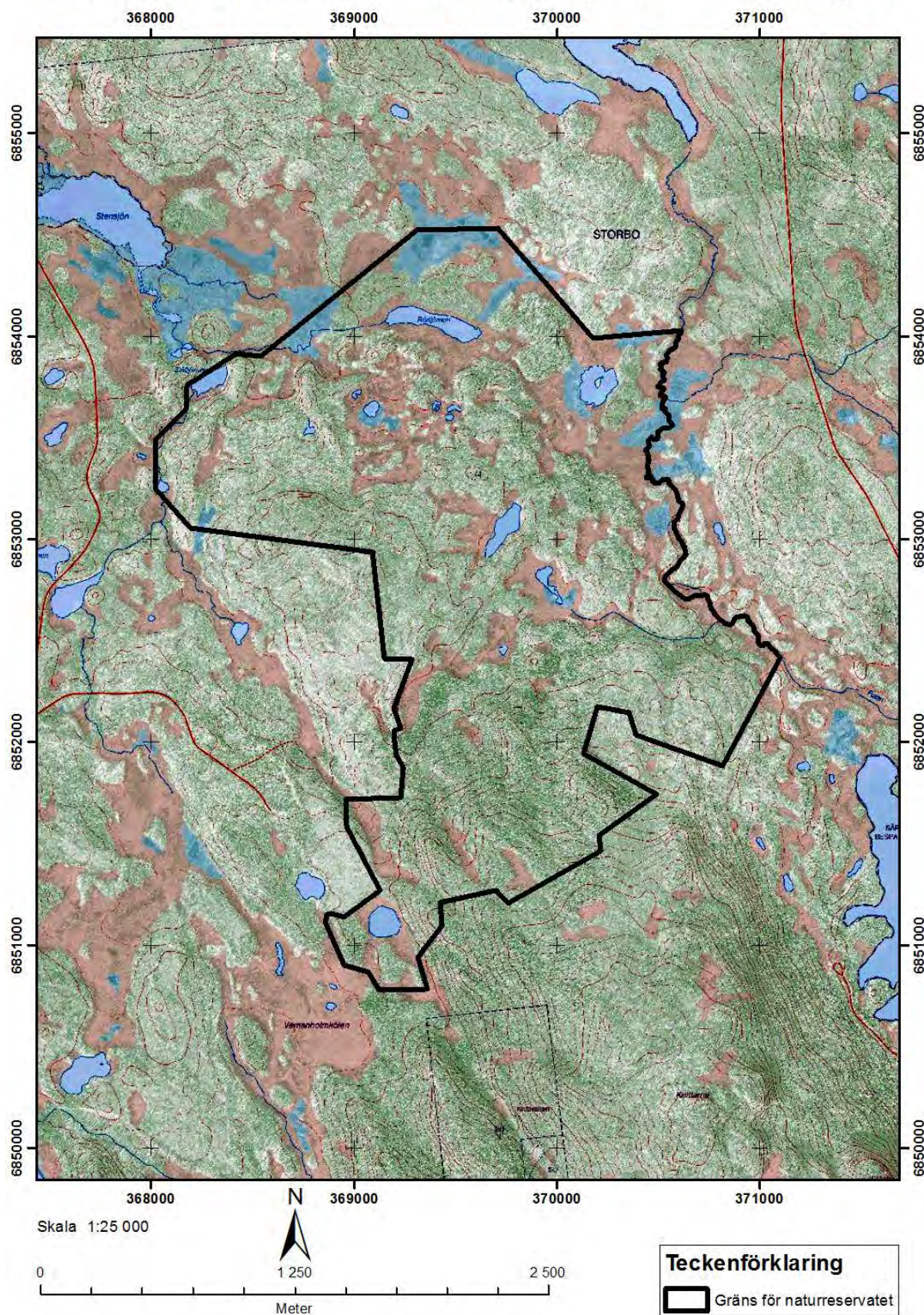
Sändlistan är borttagen i webbversionen

Översiktskarta naturreservatet Rörtjärnskölen Bilaga 1

Beslutskarta naturreservatet Rörtjärnskölen

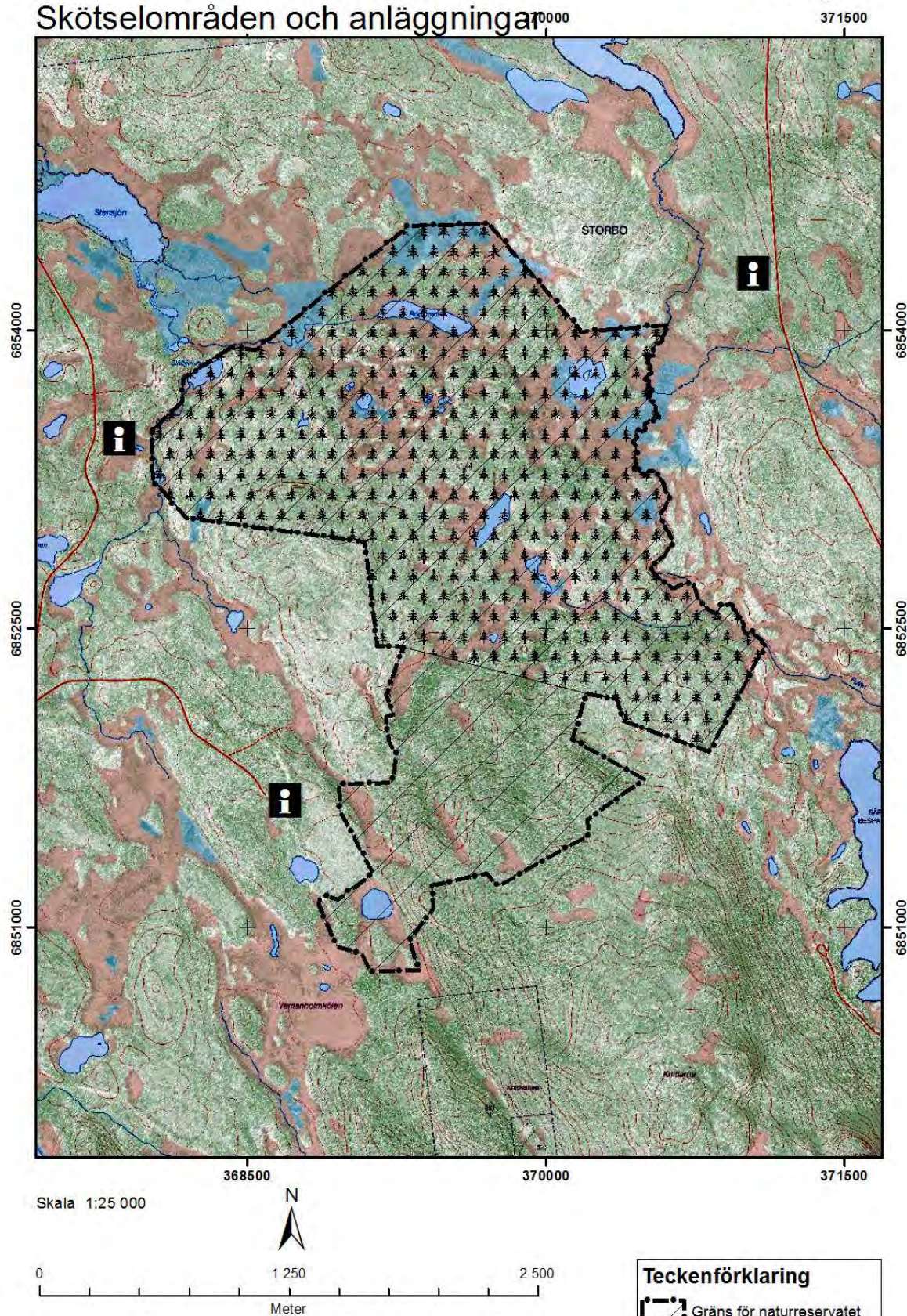
Bilaga 2

Naturreservatet Rörtjärnskölen

Bilaga 3

Skötselområden och anläggningar

Skötselplan för naturreservatet Rörtjärnskölen

Blockiga, renlavsdominerade tallskogar av naturskogskaraktär präglar Rörtjärnskölen. Foto: Lennart Bratt.

Innehåll

BESKRIVNINGSDDEL.....	3
1. Beskrivning av bevarandevärdena	3
1.1 Administrativ data	3
1.2 Beskrivning av området	3
1.3 Källförteckning	9
PLANDEL	10
2 Avvägningar mellan bevarandevärden	11
2.1 Syfte med naturreservatet	11
2.2 Prioritering mellan bevarandevärden	11
3 Skötselområden med kvalitetsmål och åtgärder	11
4 Rennäring, jakt och fiske	15
5 Dokumentation och uppföljning	16
6 Revidering av skötselplanen	16
7 Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder	16

Beskrivningsdel

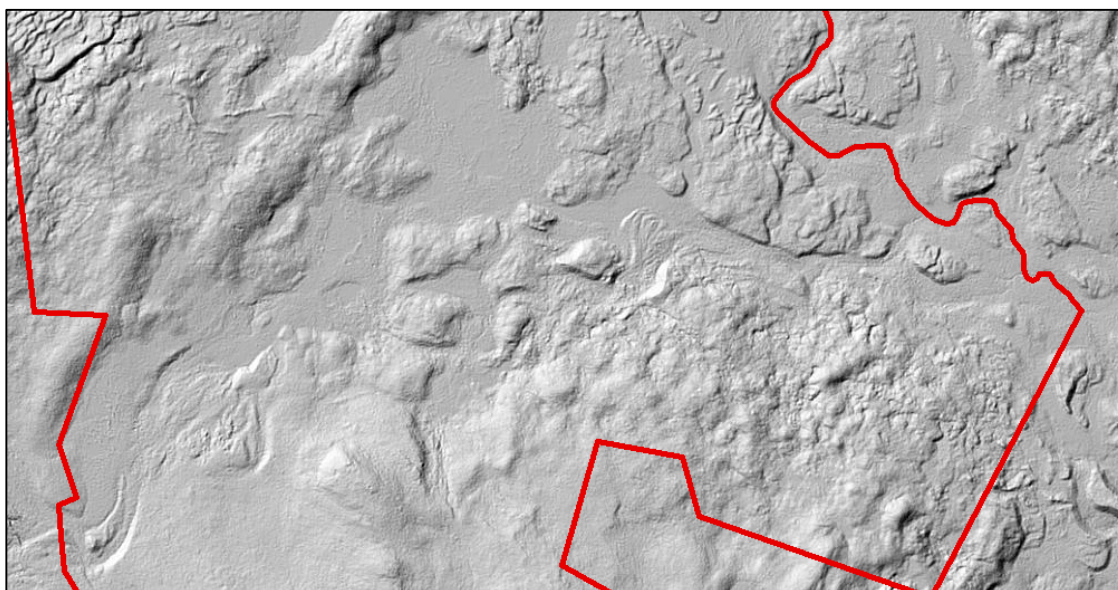
1. Beskrivning av bevarandevärdena

1.1 Administrativa data

Namn	Rörtjärnskölen
Objektnummer	NVR-id: 2046249
Natura 2000-beteckning	Ingår ej i N2000
Län	Dalarna
Kommun	Älvdalen
Markslag: (uppdelning enligt NV rapport 5391))	
Tallskog	273,5 ha
Granskog	5,4 ha
Barrblandskog	26,5 ha
Lövblandad barrskog	21,7 ha
Triviallövskog	14,7 ha
Diverse skogsimpediment	54,0 ha
Våtmark	150,5 ha
Vatten	11,6 ha
Totalt	558,4 ha
Bebyggelser och anläggningar	Saknas

1.2 Beskrivning av området

1.2.1 Geovetenskap

I Lantmäteriets höjdmödel framträder tydligt en dräneringsväg från isavsmältningsperioden.

Rörtjärnskölen utgör ett flackt lågland på drygt 650 meters höjd över havet norr om Knittarnas höjdmassiv. De södra delarna av reservatet höjer sig upp mot Knittarna och når som högst ca 730 m.ö.h. Berggrunden utgörs enligt berggrundskartan av dalasandsten (dalakvartsit). En grov morän, bitvis mycket stor- och rikblockig, är typisk för området. I de lägre delarna finns några moränryggar av Rogenkaraktär.

1.2.2 Biologi

Rörtjärnskölen präglas starkt av de mycket magra, näringsfattiga förhållandena. Tallskog av skarp eller torr ristyp dominerar större delen av området. Granskog finns främst i några fuktdråg och sluttningar, och är då av frisk blåbärstyp.

Området är rikt på våtmarker, särskilt i de norra, flacka delarna. Här utbreder sig stora fattigkärr, delvis av lösbottentyp. Endast längs vattenbanor finns något rikare vegetation med frodig flaskstarr som säkert nyttjats vid myrslätter. Merparten av fattigkärren domineras av tuvsäv.

Flora

Områdets kärlväxtflora är extremt fattig, åtminstone i de flacka delarna där utöver träd och buskar endast några bärris, ljung och en handfull myrväxter påträffas. Kryptogamfloran är givetvis rikare, men ej närmare känd.

Fauna

Djurlivet i skogen är inte närmare undersökt, men kan förutsättas innefatta det för traktens gammelskogar typiska.

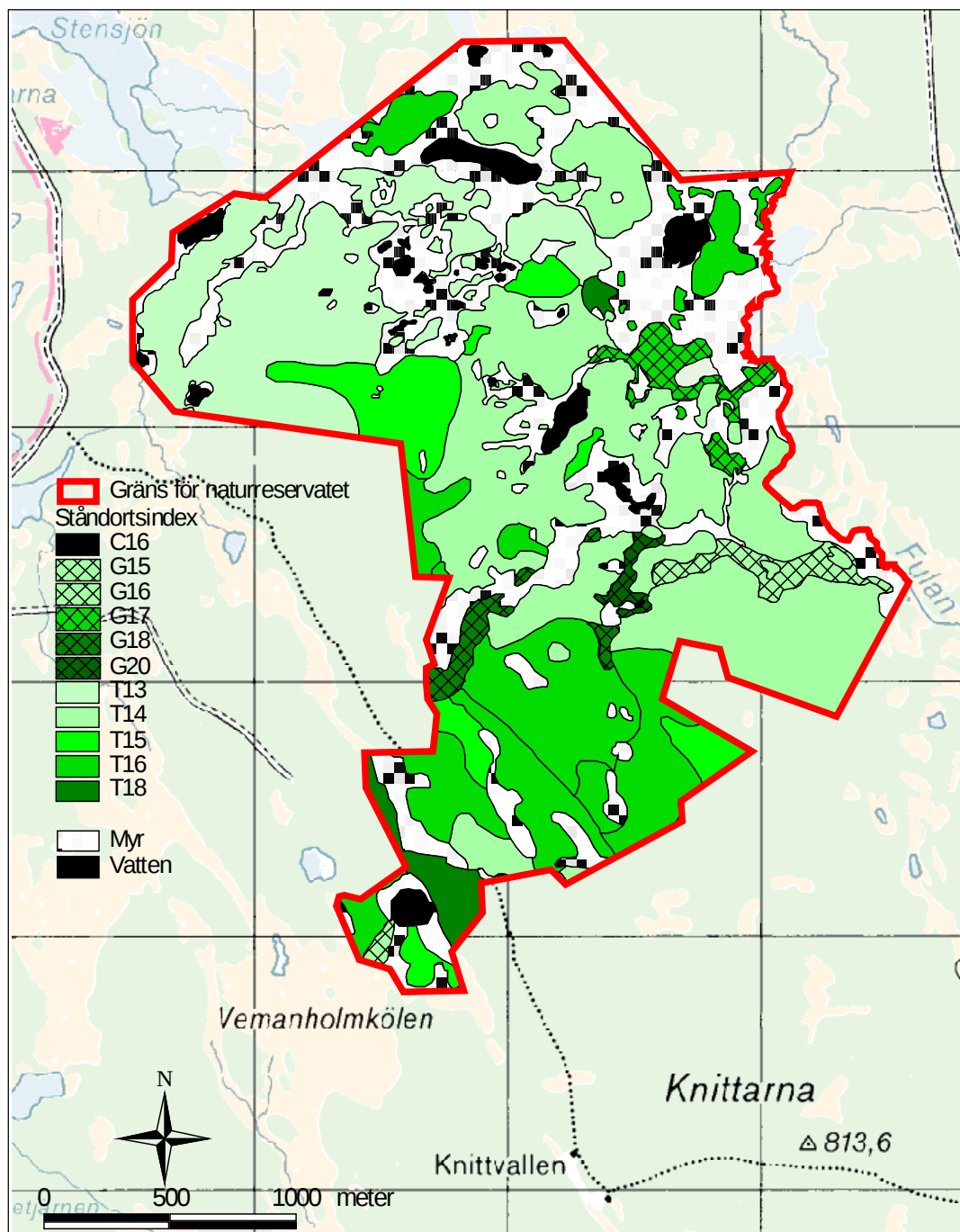
Värdefulla växtarter

Art	Vetenskapligt namn	Kategori
Lavar		
Varglav	<i>Letharia vulpina</i>	Missgynnad (NT) ¹⁾
Svampar		
Grovticka	<i>Phaeolus schweinitzii</i>	Signalart ²⁾

Tabell över förekomst av intressanta växtarter. ¹⁾Klassning enligt ArtDatabanken 2015, ²⁾ klassning enligt Skogsstyrelsen 2000.

Kommentar till artlistan

Någon systematisk inventering av arter har inte företagits i området. Med stor sannolikhet skulle området uppvisa en mångfald intressanta arter av främst skalbaggar, lavar och vedsvampar. Varglaven uppträder rikligt på myrtrorakor här och var. Grovtickan är påträffad vid basen av en gammal tall. Arten brukar betraktas som en god indikator på skyddsvärd tallskog.

Karta över skogarnas bonitet, vilket också ger en god bild av skogstypernas fördelning. Nordslutningens något näringsrikare förhållanden framträder exempelvis. T=tallskogsbonitet, G=granskogsbonitet. Där stigen från Knittvallen når reservatet finns ett contortabestånd om 2000m².

Stråket med granskog av god bonitet följer tydligt den istida dräneringsväg som nämnts tidigare. Själva dalbotten är dock uppfylld av torvmark.

Hydrologi

Området utgör vattendelare mellan Öster och Västerdalälven. Originellt nog avrinner således de östra delarna av området till Västerdalälven genom Fulan som bildar reservatets östra gräns. Fulan är här av en större bäcks storlek, lätt att kliva över vid lågvatten. De västra delarna avrinner väster- och norrut för att via Sörälven slutligen nå Österdalälven.

Området är relativt ytvattenfattigt, med den ca 3,7 ha stora Rörtjärnen som största sjö.

I området påträffas grovticka, *Phaeolus schweinitzii*, en ovanlig art knuten till gamla tallar.
Foto Magnus Andersson.

1.2.3 Kulturhistoria

I området finns rester av mänsklig närvaro i form av en raserad eldpallkoja med stall och dass. Namnet Slätt-tjärnen i nordvästra delen av området antyder tidigare brukande i form av slätter.

Strax söderut ligger fäbodvallen Knittvallen med tillhörande stig som löper genom reservatet. Verksamheten i och kring fäboden har givetvis präglat omgivande skog och våtmarker. Bete, slätter och vedtäkt till husbehov har förekommit under grovt räknat en hundraårsperiod. Kanske har även vissa av de bränder som syns i äldre träd sitt ursprung i betesbränning (eller slarv med eld?).

Rester av ett gammalt stall som påträffas i en myrkant strax söder om den namnlösa tjärnen 1 km söder om Rörtjärnen

Skogstillstånd

Rörtjärnsskolen har undgått det hårdhänta skogsbruk som har drabbat den numera contortatallbevuxna omgivningen. Höjdläge och delvis svårtillgängliga förhållanden torde vara skälet till att området förskonats. Detta innebär ingalunda att skogen är opåverkad av skogsbruk, tvärtom har skogen berörts av först dimensionshuggning och i delar även av senare blädningshuggning.

Skogen har genomgående höga åldrar, från 150 år och uppåt. De äldsta generationerna i tallskogen är borthuggna, men krokväxta trehundraåriga tallar med brandljud finns kvar

som grupper spridda i området. Föryngringen av tall är svag. Skogen i öster, runt den gamla eldpallkojan har påverkats i högre grad av rensning och huggning. Där är bristen på död ved påfallande. I NV är marken blockigare. Där har mer död ved blivit kvar i form av högstubbar och lumpade toppar, men även som naturliga tallågor. I NO är tallskogen något grövre och äldre.

Brandhistorik

Områdets skogar är till stor del starkt brandpåverkade, men detaljerad kunskap om brandår, brandintervall mm saknas.

Brandljöd i gamla tallar. Lägg märke till detta bestånds stora åldersspridning. Foto Magnus Andersson.

Flottning

Fuluälven blev förklarad som allmän flottled 1911 upp till Mellre Fulusjön (Hellstrand 1980) och nyttjades fram till flottningens upphörande 1969. Huruvida man har flottat även längs sträckan upp till Övre Fulusjön är inte känt, men i vilket fall har området legat tämligen väl tillgängligt för flottning.

1.2.4 Rennäring, jakt, fiske och övrigt friluftsliv

Reservatet innefattas i Sametingets avgränsning av markområde som används för renskötsel under renskötselårets vinterperiod. Med vinter avses tiden 1 oktober till 30 april.

Jakt av såväl högvilt som småvilt i större delen av området bedrivs genom Fulusjöns jaktlag. I den västligaste delen bedrivs älgjakt genom Källsjöns jaktlag.

Fisket tillhör Särna-Idre Fiskevårdsområdesförening. I Rörtjärnen finns abborre enligt enkätuppgift. Fulan nedströms Syndre Fulusjön är ett Natura 2000-område samt ett nationellt särskilt värdefullt vatten utifrån både naturvård och fiskesynpunkt. Karaktärsarter för hela Fulan är öring och harr, men på den aktuella sträckan uppströms Syndre Fulusjön verkar dessa arter bara förekomma sparsamt eller inte alls. Däremot finns enligt uppgifter sik, gädda och abborre på sträckan. Elritsa finns säkert också. Detta är uppgifter som grundar sig på en enkätundersökning och bedömningar. Länsstyrelsen har inga provfiske från den aktuella sträckan.

I området bedrivs jakt av ”normal” omfattning. Detsamma torde gälla fisket.

1.3 Källförteckning

Eriksson, S. 1997: Alla vill beta men ingen vill bränna. Skogshistoria inom Särna-Idre besparingsskog i nordvästra Dalarna. SLU Rapporter och uppsatser nr 8.

Forsslund, K-E.:1924: Med Dalälven från källorna till havet, andra delen Väster Dalälven, första boken Fulu fjäll och Transtrand.

Hellstrand, G. 1980: Flottningen i Dalälven.

Henricsson, E. 2009: Idre bygdebok del III.

Hermansson, J., Bratt, L. & Oldhammer, B. 2008: Hotade och sällsynta växter i Dalarna, del II – lavar och mossor. Dalarnas Botaniska Sällskap.

Hjelmqvist, S. 1966: Beskrivning till Berggrundskarta över Kopparbergs län. SGU, Ser Ca, nr 40.

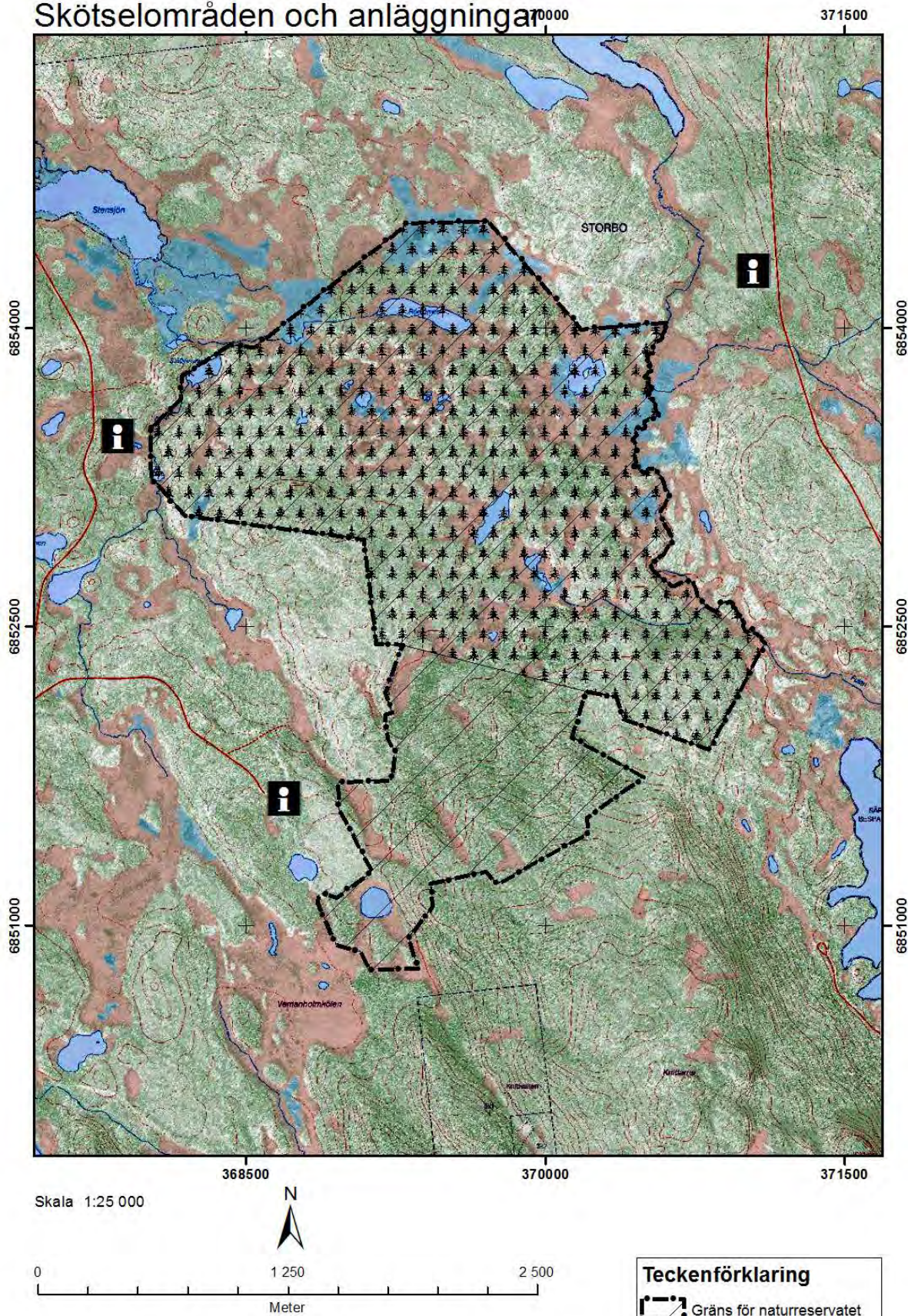
Länsstyrelsen i Kopparbergs län. 1988: Naturvårdsprogram för Kopparbergs län.

Naturvårdsverket 2004: Skyddsvärda statliga skogar. Rapport 5342.

Sander, J. 2005: Brand i Fulufjällets nationalpark. Länsstyrelsen Dalarna, rapport 2005:1.

Naturreseptatet Rörtjärnskölen

Skötselområden och anläggningar

Plandel

2 Avvägningar mellan bevarandevärden

2.1 Syfte med naturreservatet

Syftet är att:

Syftet med naturreservatet är att bevara biologisk mångfald och värdefulla naturmiljöer. Områdets naturskogar, som i stor utsträckning är brandpräglade, och andra ingående naturmiljöer samt områdets orörda karaktär med dess ekosystem och biologiska mångfald ska bevaras. Syftet är också att inom ramen för bevarandet av biologisk mångfald och bevarandet av naturmiljöer tillgodose allmänhetens möjligheter till friluftsliv och naturupplevelser i ett storslaget, av människan föga påverkat vildmarksområde.

2.2 Prioritering mellan bevarandevärden

Naturreservatet är främst avsatt för att säkerställa och utveckla de biologiska värdena, varför nya stigar och andra anordningar för friluftslivet endast får lokaliseras på ett sätt så att biologiska värden ej äventyras.

3 Skötselområden med kvalitetsmål och åtgärder

Reservatet är indelat i 4 skötselområden utgående från naturtyp och skötselbehov. Indelningen av skogen är grov och i stort sett baserad på dominerande trädslag. Inför åtgärdernas utförande krävs detaljplanering med utgångspunkt i föreslagna riktlinjer.

Skötselområden:

1. Äldre skog med i huvudsak fri utveckling
2. Äldre brandpräglad skog med skötselbehov
3. Sjöar, vattendrag och våtmarker
4. Friluftsliv och anläggningar

Skötselområde 1: Äldre skog med i huvudsak fri utveckling

Beskrivning

Vissa stråk längs vattendrag och i nordvända sluttningar är grandominerade, fuktiga och hänglavsrika och uppenbart mindre brandbenägna. Blåbär eller örter dominerar fältskiktet, fuktighetskrävande mossor bottenskiktet. Trädåldern är hög, åldersspridningen stor och inslaget av riktigt gamla träd varierande.

Bevarandemål

Eftersom områdets skogar är så vitt skilda till karaktären är enkelt uppföljningsbara mål svåra att sätta upp. Allmänt bör dock gälla att ett kvalitetsmål ska vara att områdets skogar får utvecklas vidare med naturliga störningar som karaktärsdanare. I denna fjällnära miljö kan detta innebära radikala, oförutsedda förändringar, vilket också är det naturliga. Arealen äldre skog i fri utveckling ska vara 132 ha (inkl. anslutande våtmarker).

Skötselåtgärder

Inga åtgärder.

Gammal granskog med död ved i rikt mått. Fota Magnus Andersson.

Skötselområde 2: Äldre brandpräglad skog med skötselbehov

Beskrivning

Större delen av området hyser en talldominerad, starkt brandpräglad skog med ett varierande inslag av gran och björk. Lavar eller ris dominerar fält- och botten-skiktet. Avsaknad av brand samt viss skogsskötsel har gjort att vissa delar är tämligen enskiktade, vilket är ett onaturligt och icke önskvärt tillstånd.

Bevarandemål

Det är gynnsamt tillstånd när följande kvalitetsmål är uppnådda:

- Beståndsstrukturen har uppnått en flerskiktning liknande den för tallnurskog på liknande mark typiska.
- Arealen brandpräglad tallskog är 426 ha (ink. anslutande våtmarker).

Skötselåtgärder

Restaureringar, nyskapande

Områdets skogar har så höga naturvärden att restaureringsåtgärder inte är aktuella.

Löpande skötsel

För att bevara områdets brandprägel och tallskogarnas naturliga struktur krävs skötsel. Naturvårdsbränning är den metod som står till buds om inte naturliga bränder uppkommer. Lämpliga mål för bränningen kan vara att:

- bibehålla eller skapa en naturlig beståndsstruktur.
- främja bildning av lågor och torrakor av god kvalitet.
- skapa brandljud.

Bränning av respektive yta bör ske med 75-100 års mellanrum om det förutsätts att Rörtjärnskölen har brunnit något oftare än de intervall som undersökningar på Fulufjället givit vid handen. I första hand ska ytor som påverkats mer av skogsbruk brännas, men även skogsvärdekärnorna bör så småningom brinna för att behålla de höga värden som är knutna till tallskog. Bränningsplaneringen bör utgå från Länsstyrelsens regionala bränningsstrategi. Detaljplanering av bränningsområden får ske i särskild ordning och behandlas inte i denna skötselplan. Vid planeringen ska särskild hänsyn tas till de kojrester som nämns ovan. Ett område runt dessa bör undantas från bränning.

Torr och mager, brandbenägen skog, typisk för området. Foto Magnus Andersson.

Vid bränning ska målsättningen vara en hög överlevnad (>75%) av gamla tallar (>200 år) då dessa utgör en brist i landskapet i stort. Gränser för bränning ska så långt som möjligt utnyttja naturliga brandhinder, dessa kan dock förstärkas tillfälligt. Transporter av material mm får inte skada myrmarkerna. Efter bränning ska föryngring ske på naturlig väg. Eventuell bränning ska i regel ej föregås av avverkning av träd annat än i mycket begränsad omfattning av mindre träd utan större naturvärden längs brandbegränsningslinjer.

Naturvårdsbränningar ska planeras i samråd med berörd sameby och rena lavmarker ska undantas så långt det praktiskt är möjligt.

Skötselområde 3: Sjöar, vattendrag och våtmarker

Beskrivning

Områdets våtmarker är av för trakten typisk beskaffenhet med övervägande ris mossar eller mjukmattemossar som i norr upptar betydande andel av marken. I detta område finns även blötare lösbottenkärr av strängtyp. Vissa kärr har säkerligen nyttjats för slätter under fäbodetiden.

Sjöarna utgörs av ett antal småtjärnar och vattendragen inskränker sig i stort till den angränsande Fulan

Bevarandemål

Det är gynnsamt tillstånd när följande bevarandemål är uppnådda:

- Våtmarkerna har en ostörd hydrologi. Täckningsgraden av hydromorfologiska strukturer såsom tuvsträngar, mjukmattor och gölar ska bibehållas.
- Slitage till följd av mänskliga aktiviteter (t.ex. terrängkörning och vandringsstigar) är försumbart.
- Sjöarna och vattendragen uppvisar en naturlig hydrologi och hyser en för trakten naturlig flora och fauna.
- Arealen sjöar och våtmarker ska vara 162 ha.

Skötselåtgärder

Initialåtgärder

Inga åtgärder

Löpande skötsel

Ingen skötsel

Anmärkning

Fulan utgör gräns längs ca 2 km i öster. Enligt beslutet ska dock reservatsföreskrifterna inte påverka eventuella fiskevårdsåtgärder i Fulan.

Skötselområde 4 : Friluftsliv och anläggningar

Beskrivning

I dagsläget utövas friluftsliv i form av jakt och fiske. I och med skyddet kommer området att bli mer uppmärksammat och en viss ökning av antalet besökare kan förväntas. Området är dock inte lämpat för intensivare friluftsliv, varför några anläggningar för friluftslivet inte bör ställas i ordning.

Bevarandemål

Det är gynnsamt tillstånd när följande bevarandemål är uppnådda:

- Skytning av reservatet finns och är i gott skick

Skötselåtgärder

Initialåtgärder

Skytning av reservatet ska finnas på de platser där vägar når gränsen eller där besökare kan tänkas angöra detsamma, se karta ovan.

Löpande skötsel

Skytningen ska ses över vid lämpliga intervall och vara i gott skick.

Anmärkning

I dagsläget finns inga skäl att anlägga någon stig genom området, men ett förslag till en attraktiv framtida "vildmarksstig" skulle kunna vara följande:

Angöring vid det lilla "avlägg" som ligger strax norr om Mellre Fulusjön och vandring söderut genom Rörtjärnkölens naturreservat upp genom Knittarnas naturreservat och vidare längs denna höjdrygg genom Blocktjärnåsens naturreservat ner till skogsbivägen vid Stråfulans utlopp. Detta skulle bli en vandring på ca 13 kilometer i sammanhängande gammelskog med flera anslående utblickar. Så långt möjligt bör man försöka återfinna den gamla fåbodstigen och använda sig av dess sträckning.

4 Rennäring, jakt och fiske

Rennäring

Reservatet utgör markområde som kan användas för renskötsel under renskötselårets vinterperiod, dvs från 1 oktober till 30 april.

Jakt

Jakten följer de villkor som standardmässigt anges i de jaktavtal som upprättas.

Jaktpass av naturmaterial får uppföras och befintliga sikt- och skjutgator får underhålls-röjas. Man får inte bedriva jakt med fälla med undantag för nyttjande av minkfällor. Det är vidare förbjudet att utfodra djur, lägga ut åtel eller vidta andra åtgärder för att locka/samla djur till vissa platser.

Fiske

Fisket påverkas inte av reservatsföreskrifterna. Fiskevattnen förvaltas av Särna-Idre Fiskevårdsområdesförening.

5 Dokumentation och uppföljning

Dokumentation

Förvaltaren ansvarar för att väl dokumentera alla nyskapande åtgärder och restaureringar. Förvaltaren ska även dokumentera underhållsåtgärder samt tillsyn av friluftsanläggningar.

Uppföljning

Kvalitetsmål

Uppföljning av de kvalitetsmål som angetts i skötselplanen ska göras som underlag för utvärdering av om syftet med reservatet uppnås. Uppföljningen genomförs av Länsstyrelsen. Uppföljningen kommer att ge vägledning om ytterligare bevarandeåtgärder krävs för att upprätthålla gynnsam bevarandestatus.

Övriga skötselåtgärder

Förvaltaren ansvarar för att följa upp genomförda skötselåtgärder.

6 Revidering av skötselplanen

Skötselplanen gäller tills vidare och revideras då uppföljningen indikerar att behov finns, eller om skötselplanen i övrigt är inaktuell.

7 Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

Skötselåtgärd	När	Prioritet	Finansiering
Informationsskylt	2017	1	Reservatsanslag
Bränning	Inom 10 år	3	Reservatsanslag
Uppföljning av skötselåtgärder	Löpande		Reservatsanslag
Uppföljning av kvalitetsmål	Löpande		Anslag för uppföljning